

Datum
2024-04-10

Arbetsgång avseende Tandhälsa

Samverkansparter

Borås Stad; Fritids- och Folkhälsoförvaltningen.

Folktandvården Västra Götaland; Hälsoodontologiska enheten och
Folktandvården Boda.

Syfte

En bättre tandhälsa (och därmed hälsa) hos barn på Hässleholmen. Att arbeta fram ett systematiskt arbetssätt kring kunskapsspridning på förskolor och vidare till vårdnadshavare gällande god tandhälsa. Förväntad effekt är att detta arbete sprider sig till flera områden och att barn får en bättre tandhälsa.

Bakgrund

Munhälsan hos barn i Sverige är generellt god och den har förbättrats över tid. I förskoleåldern är munhälsan ojämnt fördelad och vissa grupper är hårdare drabbade av kariessjukdom än andra. Ett trendbrott uppmärksammades dock 2013 då fler barn i sexårsåldern visade sig ha karies jämfört med åren dessförinnan. Denna försämring har ännu inte återhämtat sig. Sedan 2018/2019 så är det en positiv tandhälsoutveckling även bland de minsta barnen på regional nivå. Lokalt inom Borås Stad så ser vi stora skillnader mellan kliniker i andel kariesfria barn.

Som ett led i att utjämna hälsoskillnaderna i Borås Stad påbörjades ett tandhälsoprojekt på förskolor på Hässleholmen mellan 2009-2013. Projektet mottogs positivt av de inblandade aktörerna och invånarna vilket utgjorde en god grund för en implementering av ett mer varaktigt arbete gällande tandborstning på förskolor på Hässleholmen.

Metod

Det finns två arbetssätt som Borås Stad och Folktandvården samverkar kring för att öka kunskap kring tandhälsa. Dels är det Tandboxen som Hälsopromotören från Folktandvården VG delar ut och dels erbjuds tandborstning på förskolor.

Tandboxen

Tandboxen är ett familjecentrerat koncept för att arbeta med munhälsa hos barn i förskoleåldern. Tandboxen består av en låda som innehåller olika pedagogiska hjälpmedel som syftar till att väcka intresse och lust att sköta tänderna så att man behåller dem friska. Tandboxen innehåller också material med information som riktar sig till vårdnadshavare och andra viktiga vuxna kring barnen.

Tandborstning på förskola

Tandborstning med fluorid tandkräm i förskolan främjar en god tandhälsa och särskilt i områden där barn har en utbredd kariesproblematik. Att borsta tänderna på förskolan ersätter inte tandborstning hemma, men kan stimulera till att det blir en god daglig vana. Hemma borstas tänderna med fluorid tandkräm på morgonen efter frukost och på kvällen efter sista måltiden. På förskolan borstas tänderna en gång varje dag (Rikshandboken, 2019).

Genom att sammanföra två arbetssätt, tandboxen och övervakad tandborstning, ges en struktur för generella insatser. Detta ger i sin tur förutsättningar att skapa och vidmakthålla en förändringsprocess hos de föräldrar som behöver mer kunskap och kompetens om friskfaktorer gällande levnadsvanor och då specifikt barnens munhälsa.

Gällande rutiner

Rutin vid övervakad tandborstning

Det finns framtagna rutiner för övervakad tandborstning på förskolan för att det ska kunna genomföras på ett sätt som minskar risken för smitta av olika sjukdomar (Rikshandboken, 2019). Dessa rutiner förmedlas till förskolan vid implementering av övervakad tandborstning. Vid frågor kring dessa rutiner kan förskolan kontakta hälsopromotören på Hälsoodontologiska enheten. Rektor på respektive förskola kan även kontakta Smittskydd i förskola (Hyfs). Tillämpas gällande rutin är risken för smittspridning minimal (Västra Götalandsregionen, 2023).

Rutin förskolan

Förskolan ansvarar för att beställa tandhälsoprodukter i januari och augusti via denna länk: [beställning av tandhälsoprodukter](#)

Om förskolorna inte genomför tandborstning kan inte produkter levereras.

Att borsta tänderna på förskolan innebär att barnet själv borstar sina tänder. Tandborstningen kan med fördel ske då barnen sitter kvar vid matbordet efter maten.

Förslag på rutin:

Borsta tänderna en gång per dag. Helst efter frukost eller lunch.

Skriv barnets namn på tandborsten med permanent märkpena.

Förvara tandborstarna i ett särskilt ställ där borstarna står åtskilda. Förvara tandborststället utom räckhåll för barnen.

Lägg små klickar med mild barntandkräm glest på en tallrik. Detta för att undvika att tandkrämstuben kommer i kontakt med de olika tandborstarna. För barn under två år ska tandkrämsklicken vara lika stor som barnets lillfingernagel och för barn från två år som en ärtä.

Pedagogen tar en klick tandkräm från tallriken med barnets tandborste och ger till barnet.

Barnen borstar själva efter egen förmåga under uppsikt. Barnen ska inte skölja munnen efteråt.

Skölj tandborsten och placera den i tandborststället där den lufttorkar. Rengör tandborststället regelbundet, diska i diskmaskin.

Tandborstarna bör bytas varannan månad eller vid behov.

Hygienråd

Tandborstar förvaras märkta, åtskilda och oåtkomliga för barn. Hygienstället ska stå på en damm- och stänkfri plats.

Vid infektionsutbrott (då fler insjuknar än man normalt förväntar sig), till exempel i magsjuka eller streptokockinfektion eller pågående smittspårning, görs uppehåll i tandborstningen och gamla tandborstar slängs.

Vid infektion vid enskilt barn, byts den gamla tandborsten ut.

Hygienställena diskas i diskmaskin innan nya tandborstar sätts i dem.

Hygienställ diskas varje vecka i diskmaskinen. När hygienstället diskas, tänk på att under tiden förvara tandborstarna separerade och på ett rent underlag.

Det är viktigt att hygienrutinerna följs för att undvika eventuell smittrisk.

Rektor rådgör med smittskydd vid känd blodsmitta i barngruppen.

Beställning av material

Förskolan ansvarar för att beställa tandhälsoprodukter i januari och augusti via denna länk: [beställning av tandhälsoprodukter](#)

Om förskolorna inte genomför tandborstning kan inte produkter levereras.

Ansvarsfördelning

Insats	Ansvar	Omfattning
Beställa material via digitalt formulär	FoF FTV Boda	Tandborstarna bör bytas varannan månad eller vid behov.
Övervakad tandborstning på förskolan	Förskolan	Kontinuerligt arbete 1 gång om dagen.
Tandbox	FTV Hälsopromotör	Vid förfrågan
Kunskapsspridning APT Föräldramöten	FOF FTV Hälsopromotör	Vid förfrågan
Statistik (6-år)	FTV Hälsopromotör FTV Boda	En gång per år
Utvärdering metod	FTV Hälsopromotör	En gång per år

Mål och uppföljning

Fritids- och Folkhälsoförvaltningen önskar att Folktandvården VG årligen är behjälpliga med statistik på andel kariesfria 6-åringar per klinik som ligger i berörda områden.

Folktandvården VG har utvecklat två metoder för utvärdering, en för att följa upp arbetet kring tandboxen och en för att utvärdera vårdnadshavarnas

upplevelse av övervakad tandborstning. Dessa metoder avses användas för utvärdering i detta samverkansarbete.

Ekonomi och finansiering

Respektive samverkansparts insats är viktigt för att arbetet ska lyckas. Fördelningen ser ut enligt följande;

Förskolan ansvarar för genomförandet av tandborstningen i verksamheten enligt framtagna rutiner.

Folktandvården VG ansvarar för kompetensförsörjning.

Folktandvården Boda ansvarar för att beställa materiel två gånger om året.

Fritids- och folkhälsoförvaltningen finansierar tandborstar och tandkräm som köps in för tandborstningen.

Vidare har samtliga parter ansvar att förmedla kunskap om tandhälsa i förebyggande syfte till personal och föräldrar eller vårdnadshavare. Detta sker med fördel på befintliga arbetsplatsträffar samt föräldramöten.

Kontaktuppgifter

Frågor kring smittskydd: Kajsa Lundqvist, smittskyddsjuksköterska, Smittskydd Västra Götaland, kajsa.lundqvist@vgregion.se, 010-441 24 33

Frågor kring tandborstrutiner och Tandboxen: Therese Eklöf, Hälsopromotör, Hälsoodontologiska enheten Folktandvården Västra Götaland therese.eklof@vgregion.se, 0721-488198

Frågor gällande tandhälsoprodukter: Folktandvården Boda, 010 - 441 82 30

Fritids- och folkhälsoförvaltningen: Alexandra Niklasson, utvecklingsledare folkhälsa, alexandra.niklasson@boras.se, 033-35 86 54

Källa

Barnhälsovården, 2019. *Borsta tänderna på förskolan - Rikshandboken i barnhälsovård (rikshandboken-bhv.se)*

Socialstyrelsen, 2022. *Munhälsoutveckling bland barn i förskoleålder (socialstyrelsen.se)*

Västra Götalandsregionen, 2023-07-20. *Smittskydd i förskolan (Hyfs)*.
<https://www.vgregion.se/halsa-och-varld/vardgivarwebben/vardriktlinjer/smittskydd-vastra-gotaland/hyfs-hygienjukskoterska-i-forskolan/>

Västra Götalandsregionen, 2023. *Övervakad tandborstning med flourntandkräm på förskola. Övervakad tandborstning med fluortandkräm på förskola*